

VETERNIKOVA MINA.

Spisal P. Bohinjec.

Mrliška knjiga Kriške fare 1719.

Veter je šumel po dolini. Veternikova Mina se je odpravljala od doma.

»Mina, ne pozabi, da greš v drugo faro, da si doma na Veternem. Res greš v hišo, ki je meni sorodna, ki je na dobrem glasu; Hudobivnikovi Za drago so dobri ljudje. Ali mlad človek ni nikoli dosti varen. Mina, glej, da te škorpiljon ne piči, da ti rožmarin ne usahne, da te taterman ne pogoltne!«

Tako je govorila mati. Mina je pa gnetla svežo prst okrog rožmarinovitih korenin in ga pokladala v sredo velike rjuhe, napolnjene z obleko. Rožmarin, vedno zeleni rožmarin je duhala in vlekla na ušesa materine nauke. Njeno srce je trepetalo pred tujino.

»Zdaj pa greva, Mina! Nas je dosti doma, pri Hudobivnikovitih pa pogrešajo ženskih rok. Bog daj srečo in angel Rafael naj te varuje!« Tako je rekel oče.

»Sveti križ božji!« odvrne gospodinja in pomoci pri durih roko v žegnanček. »Oče, ne pozabi, da je dan kratek in da se vrneš ob Zdravi Mariji!«

Veter je šumel po dolini, ko sta oče in hči stopala po sneženi gazi v ravnino. Majale so se jablane ob hišah, gibale so se smreke ob bregovih, mrzla sapa je spešila hojo in rdeča lica Veternikove Mine so žarela kakor nagelj, ki ga odpira rosa in zapira solnčni žarek.

»Pomoliva, Mina, tukaj je konec naše fare.«

Korenjaški mož sname pokrivalo in se obrne proti farni cerkvi. Velik križ začrta na čelu, na ustih in prsih, globok vzdih se mu ukrade iz močnih prsi, hčerka ga opazuje in posnema. Malo nerodno krene proti cerkvi, pogled pa ji uide tja gor na pobočje Kriške gore, na rojstno vas, kjer kuka izza sadnega drevja slamnata streha, kjer raste na mrežastih oknih za ledenimi rožami in se smeje zeleni rožmarin.

»Odslej boš hodila k službi božji v Naklo. Pazi, Mina, da ne zamudiš sv. maše.«

»Kamor pojde teta, tja pojdem jaz. Samo nauk je morda ostrejši kakor v Križu?«

»Nauk je nauk. Božje zapovedi so enake po vsem svetu, samo ljudje niso, da bi jih enako izpolnjevali. Kar sva te midva z materjo učila, to drži, pa bo prav.«

Veter je šumel po dolini, ko se Mina z očetom spusti s pota v drago.

»Poglej, Mina, tistale je Hudobivnikova hiša.« Minin prihodnji dom je stal pred očmi.

Vse novo za novo deklo. Vrata so bila drugačna kakor doma, hiša drugače obrnjena, peč večja, veža prostornejša, dvorišče zasukano proti jugu.

Mina je opazovala, poslušala, izpraševala, odgovarjala, srce pa ji je stiskalo vedno večje domotožje.

Ko je oče vse povedal in naročil, se je poslovil in odšel.

Mini je prihajalo tesno, temno... Rosno ji je bilo oko, potegnil je teman oblak čez njeno čelo... Gledala je tja gor pod Kriško goro, gledala na ljubo Veterno.

Zunaj pa je šumel veter in odnašal pozdrave — ne proti severu, proti ljubi gori, ampak proti jugu, njej neznanu ravnini.

* * *

Suh veter je vlekel čez plan in zelenja ni hotelo biti. Suha je bila draga in Mina je prala pri neusahljivem Dupeljniku. Prala je in jokala... Ozirala se je tja pod Kriško goro in gor na goro. Jasen dan je bil in malokatera meglica je plavala za sinjimi gorami...

Meglica pa je plavala čez Minino dušo. Zahotelo se ji je, da bi dala slovo Zdragi in ravnini, da bi zbežala tja gor na goro, med goste jablane, na lepo Veterno... Več mesecev je že pod tujo streho, ali hiša stoji vse drugače, jablane so druge vrste in ljudje — oh, ljudje! Teta je osorna, gospodar je pust, hlapec je zagoveden, otroci razposajeni. Doma pa je tako: mamica dobra, oče prijazen, bratje šegavi, sestre postrežne, in otrok nič! Mini se toži po domu, po hribih, po domačih — komur je hotela, je odprla srce. Tu je vse pusto. Vedno mraz. V hribih je bil mraz, pa je bilo gorko; je bilo toplo, pa je bil mraz. Zjutraj je zeblo, da je vse škripalo, čez dan pa je posijalo solnce, da je hodila goloroka okrog hiše.

Kar zapeketajo konjska kopita. Deklica se ozre in zagleda mladeniča na belem konju. Bil je Kuharjev Jaka, ki je prignal konja napajat k Dupeljniku. Perica ostrmi, zardí...

»Kaj ti je, deklica, da imaš solzne oči? Ali ti je mati umrla, ali te je fant zapustil, ali te glavica boli? Če ti je mati umrla, boš ti gospodinja, če te je fant zapustil, boš dobila drugega, če te glavica boli, si naveži na podplate hrenovih korenin!«

Perica pere . . .

»Počakaj, da konja napojim in da ti pogledam v obraz, zamišljena dečla! Mlada si kakor enoletna brezica, čedna si kakor makov cvet, pa se držiš kakor sedem žalosti. Ne bodi žalostna, dekle, pa pozabi, kar ti razjeda srce!«

Mladenič se nagne in potrese deklico za drobno bradico.

»Ti si Hudobivnikova, kajneda! Slišal sem že o tebi; pa te skrivajo, kakor bi te briči lovili v vojake. Ne boj se me!«

Perica se zasuče, zardi, kakor prežilka na velikonočnih piruhih, glava se ji povesi in lice zakrije v pisani zastor.

Kakor bi trenil z očmi, poskoči jezdec lahko z belega konja, popusti konopec, oberoč poprime za dolgi kostonjevi kiti vitkostase perice in jih povije bliskoma okrog belega njenega vratu.

Deklica se postavi onstran Dupeljnika, tudi kakor bi trenil.

»Fant, kaj pa delaš?«

»No, no, dekle, ali je to kaj hudega?«

Takrat so se fantove oči zasvetile, kakor bi izbrskal iz mrtve žerjavice dva živa oglja, zasvetile so se s tako močjo v dekličjo dušo, da ji je srce vztrepetal. Šinil ji je v glavo spomin na materine besede: »Glej, da te taterman ne pogoltne!« Dupeljnik se je valovital, belec ji je kalil čisto vodico . . . Tam izpod skale, iz dupla je prihajal glas zapeljivega tatermana, votlo je zvenel ta glas in se je slišal kakor pojemajoči grom iz daljave . . .

Fantove oči so se zasvetile.

»Tudi jaz sem hlapec, kakor ti dekla. Ti služiš pri svojih sorodnikih, jaz pri svojih. Ti si iz kriške fare, jaz iz nakelske. Tebi je ime Mina, meni Jaka. Ti si s hribov, jaz z ravnine. Le poglej, tam dol za borštom, tam onkraj Naklega sem jaz doma. Moj oče ima dvanajst glav živine, lepe travnike in gnojne njive. Žitnice niso nikoli prazne, kašča pa je polna, da se ne obrneš v njej. Moj oče se je star oženil in jaz sem najstarejši sin. Le pojdi, je rekel, pa poglej po svetu in si izberi nevesto. Jaz sem se postaral in moja žena je betežna — ne bova več dolgo prevračala zemlje. Pa mi ni bila nobena doslej povšeč. Marsikatera je že pogledala za mano, marsikateri sem že glavo zmešal — kaj morem zato?«

Oči Kuharjevega hlapca so žarele, so topile žarke v Mininih očeh. Sočutje se je pomešalo s strahom, srce je izgubljalo odločnost, mehak veter je potegnil izza gostega gozda . . . Ni se deklica branila, da jo fant objame okrog vratu; tresla se je, gomezelo ji je po hrbtu, srce pa ji je udarjalo, kakor bi hotelo utopiti vse druge misli na božjem svetu . . .

Belec je bil že davno sit vode in je brskal za zelmi, ki so poganjale tupatam pod skalnatim parobkom.

Nekaj je zašumelo.

Perica se zgane . . . pa odskoči.

Pa ni zašumelo listje pod nogami, zašumel je le ostrejši veter, ki je zapihal čez plan in hladil prevročo kri.

»Mina, ti se bojiš strahov. Kaj zato, če se imava rada?«

»Ali ljubiti se morava pošteno. Tvoje oči, Jaka, so tako čudne.«

»Dekle, pozna se ti, da doslej še nisi gledala v oči drugemu človeku kakor očetu in materi. In ravno zato si mi povolji. Zate bi šel v ogenj, zate bi storil vse. Ponesel bi te vrh Triglava, če bi bilo treba. — Ti si moja golobica, ti si moje dekle . . .«

»Ne bodi otročji, Jaka, pa me pusti! Preveč si netečen. Božje zapovedi veljajo za vsakega človeka, tudi za naju. Kaj bi rekli ljudje, če bi naju kdo zapazil? Pojdi!«

Spet so se zasvetile tiste Jakove čarobne oči in zaobrile Minino dušo.

»Imaš prav, Mina, božje zapovedi so za vsakega. Toda vedi, da šeste božje zapovedi Bog ni postavil za samske ljudi, ampak za zakonske. Bog je rekel: ne prešustuj! ni pa rekel: ne ljubi! Zapoved za samske ljudi so si izmislili samo zakonski, da nas laže vodijo dalje časa za nos in da jim dalje časa zastonj tlako delamo.«

»Jaka, ne govori tako! S tem se mi ne boš prikupil. Ne zasramuj očeta in matere!«

Hlapec je videl, da je ranil verno dekličino srce, in je umolknil . . .

»Daj mi roko, Mina!«

»Roko pač, več pa ne,« odvrne odločno perica.

»Nič več? Ali me nimaš rada?«

»Bi te, samo govori pošteno!«

»Zate in tebi na voljo vse, kar hočeš.«

Veter je šumel dalje in odnašal sproti samotne pogovore . . . Jezdec je zajahal konja, perica je izpirala perilo, pa oprala ga ni. Preveč je bilo zamude.

Proso so meli pri Hudobivnikovih. Dva poda ga je bilo. Čim bolj se je bližal večer, tem več je prihajalo sosedovih. Tudi Kuharjev je urno opravil živino tisti večer. Je že tako sapa zapihala, da se je vrnil v vrsto poleg Hudobivnikove Mine. Hiteli so, kar se je dalo. Z bosimi nogami so meli drobno proso, vmes pa so govorili, se smejali in ukali . . . Jaka je urno premikal svoja stopala, da je drobno zrnje lezlo po bukovih podnicah, kakor bi ga stresal iz rokava. Ali kakor se je urno prestopal, tako je noga hote ali nehote zdrknila ob nogi sosede.

»Jaka, to si poreden!«

»Mina, veš, to se tako pripeti, ker je proso tako spolzko.«

»Zakaj se pa meni ne pripeti?«

»Ker nisi tako nerodna, kakor sem jaz.«

Mina upre svoje oči vanj, ali Jakove oči so bile močnejše.

Jaka mane, komolec njegov se zadene v Mininega.

»Jaka, ti si navihan!«

»Mina, veš, to se tako pripeti, ker smo v gruči.«

»Zakaj pa se meni ne pripeti?«

»Ker si bolj tanka kakor jaz.«

Mina pogleda svojega soseda, ta pa njo in spet je bil Jakov pogled močnejši. Oba kmalu posežeta po novih snopih. Mina se spotakne nad povesmom in pade na snopovje. Jaka jo hitro prime čez pas in vzdigne.

»Jaka, ti si prekanjen.«

»Mina, veš, to se tako pripeti, ker je vse navlečeno.«

»Zakaj pa se tebi ni pripetilo?«

»Ker bi ti mene ne vzdignila tako lahko, kakor sem jaz tebe.«

Mina zardi in si ne upa več pogledati v črne oči svojega soseda.

Tresli so prosenico. Lesene vile so šklepetale, veter se je delal na podu, kup prosenice pred durmi pa je rastel.

»Kar v ostrnice z njo!« se začuje glas gospodarjev, in Jaka pa Mina stopita v noč. Mirno je bilo ozračje, oblačno je bilo nebo, le zvezda večernica je migljala tam na daljnem nebeškem oboku.

»Jaka, poglej zvezdo, kako je lepa!«

»Kakor tvoje oko, Mina!«

»Pa sama je!«

»Ne verjemi, da je sama.« Mesec se je le za hip skrnil za oblaki.

»Ali meniš, da se tudi zvezde ljubijo?«

»Da se kar utrinjajo! Kjer je ogenj, tam mora goreti.«

»Tvoje oči, Jaka, sta taki dve zvezdi. Tvoje oči svetijo, pa tudi begajo. Blešči se mi, če ti pogledam vanje.«

»Zvezde so daleč in zato se ti ne blešči pred njimi. Moje oči pa so luč od blizu, zato se ti blešči. Pa nič ne maraj; solnce ni za nas, ker je močno, mesec pa svetí malo. Pojdi, da se po delu pokrepčamo.«

Lahek veter je potegnil čez gore, je hladil vroče čelo in ni mu bilo mar, da bi zasadil svoje tenke prste v lase sanjavi deklici v mesečni noči.

* * *

Bila je nedelja. Mir je vladal po poljanah, ljudje so se odeli praznično. Skupoma in paroma, gručema in posamič so prihajali od vseh strani v farno cerkev. In ko je zadonel slovesni »Ite missa est« v vratih božje veže, so se ljudje spet razhajali. Nakelski kaplan Jožef Kvas je bil grozeč, ko je navajal svetopisemske besede: »bodi zvit kakor kača in krotek kakor golob«.

»Lepa je bila pridiga, Jaka!« izpregovori Veternikova Mina, gredoč iz cerkve.

»Res je bila lepa, Mina,« je odgovarjal Jaka malomarno, ki ni čul pridige. »Pojdiva za borštom domov, tam je tako prijetno.«

»Pa je preveč samotno.«

»Kjer sta dva, tam ni samotno.«

»Ali kraj je samotnen. Hudobni ljudje se tam potepajo.«

»Ne boj se, moja roka je močna.«

»Jaz ne grem, Jaka!«

»Pa pojdeš.«

In žilava roka Kuharjevega hlapca je potegnila deklico za sabo.

Smreke so se majale pred njima, hrastje so šumeli za njima, travica je šumela pod nogami in rosila svetle čevlje . . . Komarji so brenčali v zraku, murni so cvrčali v zemlji.

»Pridiga, Jaka, pridiga mi ne gre iz spomina.«

»Prav je, deklica, saj je človek zato, da misli . . .«

»Bodite modri kakor kača in krotki kakor golobje.«

»In ti si krotka golobica, Mina, jaz pa sem zvita kača, kajne da!«

»Ti deliš, Jaka!«

»S tabo delim vse, Mina!«

»Pa svetega pisma ne smeš deliti, ne smeš zavijati in preobračati. Bodi cel mož, so rekli. V Kranju je vse na pol, pravijo.«

»Ti si torej krotka in zvita!«

»In tak bodi tudi ti, Jaka!«

Za Strohinjem se je pot izgubila v gozdu. Samotno je bilo. Jaka je postal krotak, postal je zvit.

»Jarek je, Mina, poskočiva!«

In Mina je poskočila. Krilo se ji je zapletlo v trnje . . .

»Oh, moje krilo, pa raztrgano!«

»Ne boj se, Mina, saj se da zašiti, če je raztrgano . . .«

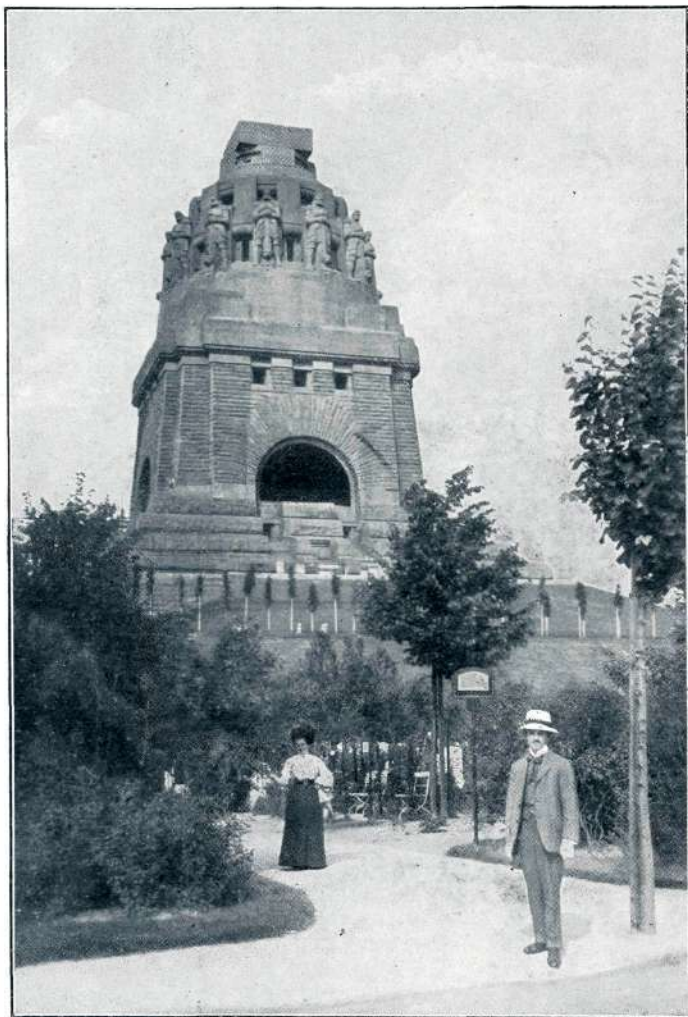
»Pa ne bo nikoli več táko, zašito bo vendarle.«

»Midva pa trgava lešnike, ki so brez gospodarja.«

»Oh, Jaka, odtrgane rožice se posuše in mečemo jih na ogenj.«

»Pa rože rode sad in seme spravimo, spomladi pa ga spet usejemo. Ali ne delaš ti tako s svojim rožmarinom?«

Oh, rasti, rasti rožmarin,
Pa tudi druge rož'ce z njim!

SPOMENIK BITKE PRI LIPSKEM LETA 1813.

»In kako sem se oprasnila! Kri mi teče na roki.«

»Rana se zaceli.«

»Ali brazgotina se vendarle pozna. Ta se ne da izbrisati.«

»Bog je človeka ustvaril, da se tudi veseli, da trga rožice, ki zanj rastejo, da trga jabolka, ki zanj rode.«

»Ali Eva je trgala sad, ki je bil prepovedan.«

In rožmarin je rastel, pa tudi druga rožica je rastla, se je razrastla bohotno in cvela pohotno . . .

Mina je prišla iz cerkve z raztrganim krilom. Veter je pihal čez polje, mrzel veter tam od Udnege boršta. Jezno je porinila lonček na polici omreženega okna, da je zeleni rožmarin s prstjo vred telebnil na tla . . .

* * *

»Mina, nesi v mlin! Mudi se, in povej mlinarju, naj zmelje do jutri zjutraj. Ajda je zrela in ženjice pridejo — potic bo treba in bele moke ni več doma.«

Mina molče zadene štulo na rame in se odpravi v mlin.

Novina je bila in mlinar Teran je imel meljave čez glavo. Mina ni odšla, dokler ji ni mlinar obljubil, da zmelje do časa. Saj dolgčas ni bilo v mlinu; skoro vedno je kdo čakal na meljavo.

Tudi Kuharjev Jaka je imel že otovorjenega konja pred hišo. Zagledal je Mino in ni se mu mudilo. Mrak se je obešal po vejah in mesec je lezel izza gora. Veter je vlekel močno in brenčal čez dol, kakor bi sami škratje bili na harpe. Belčeva griva je vihrala v zraku in nozdrvi so se mu široko odpirale.

»Čakaj, Mina, da greva vkup.«

»Ali bi spet rad rožmarinovega semena?«

In Mina ni bila več deklica z Veternege. Krotkost se je prelivala: moškost in pikre besede so rastle na njenih bohotnih ustnicah.

»No, no, Mina, le nikar ne vzrasti kakor peklenšček na potu! Saj je bilo prvikrat in upajmo, da ne zadnjikrat!«

»Kar si obetal, izpelji! Izpelji pa tako hitro, kakor si obljubil hitro!«

»Saj bom. Tako se vendar ne mudi. V nedeljo grem nad očeta in se domeniva do dobrega.«

Belec je bil dobro otovorjen z raznimi štulami in mešiči, da je obstal v klancu in segel po sapo.

»Belec naj se oddahne, pa se še midva, Mina!«

»O seve, tebi sama ženitev roji po glavi. Slep si, da ne vidiš nič, gluhi si, da ne slišiš nič, ne opaziš nič, Bog te je udaril s kurjo slepoto.«

»Tebe pa z mesečno. Kaj si danes tako natknjena?«

»Pa še vprašaš? Ali ne veš, kaj si mi vzel?«

»Tat nisem.«

»Tat nisi, pa ukral si mi poštenje.«

»Eh, Mina, pa naj bom še tat.«

In svetle oči Kuharjevega hlapca so se zasvetile v večerni zarji, tiste čarovniške oči so gledale tako, kakor bi namah hotele izbrisati vse očitke na Mininih ustnicah . . . Srepi pogled nevoljne deklince je utonil v čarobnih očeh, odločni nastop je hipoma izginil in besede očitanja so se spojile z besedami ljubezni. Molk je nastal, belec je kimal v klancu, smreke ob potu so pričale. Molk je bil, le od mlina se je čul glas priklenjenega psa in mlinarjevega fanta, ki je tolažil razjarjenega kužeta in mu metal koščice: Ta, ta, ta-a, ta-at, tat!

* * *

Sneg je zgodaj pobelil zemljo. Repa, še ne porvana in pobrana, je gnila pod njim. Osmojeni repič je štrlel iz snega in Hudobivnikova dekla je rvala repo izpod bele odeje. Z jezo je brskala beli sneg narazen, nevoljno se je ozirala tja gor pod Kriško goro in srce ji je zbadala neozdravljiva bol.

Le lahek veter je pihal in hladil njeno vroče čelo, pa je bil prelahak, da bi izbrisal spomine ubegle spomladi. Še je cvetel rožmarin na oknu Veternikove hiše — saj gori še ni bilo zime in gorko solnce je sijalo, kakor spomladi. Tu doli pa je mraz, rožmarin ne cvete več . . . Slana ga je poparila, zgodnja jesenska slana, kakor ajdo, ki je pozno cvetela.

Mina se je pripogibala in vzdihavala vmes.

»Kaj vzdihuješ, dekle! Tako mlada, pa vzdihuje!«

»Služila ne bom več, teta! O Božiču grem domov.«

»Seveda, ko bi ti imela prvo besedo v Veternikovi hiši. Sedaj jo ima še oče.«

»Oče ne vedo za moje rože.«

»Pa jaz vem, dekle! Ali te nisem svarila? Ali ti nisem pravila: dekle, varuj se! Mene nisi poslušala, zdaj pa imaš! Pri nas si trgala rože,

pri nas jih boš pustila. Ali veš, dekle, kaj se to pravi?«

»O vem, teta! Če bo le mogoče?«

»In kdo se ti je obesil na vrat? Kdo je vodil za nos tebe in mene? . . . Dekle, ti molčiš? — Tudi meni ne poveš, Mina?«

»Greh se pove, grešnik pa ne.«

Veter je močneje zapihal čez belo polje.

»Ti torej nečeš sebi dobro? Le molči, nosi sama gorje, ki si si ga naložila. Kar se ne stori, se ne izve.«

»Res je, teta! Kar se stori, se izve. Storilec pa se ne izve. Kadar bo treba iti na oklice, takrat boste izvedeli.«

»Revica, ne veš, da racman nosi krivce.«

»Vem pa, da je racmanov več na svetu.«

»Mina, kako si se izpremenila! Greh pokvari človeka.«

»Pri vas je greh, pri nas ga pa ni. Vi ne morete več ljubiti, mi pa lahko.«

»Mina, Mina, sam satan ti je zapletel dušo. Moja stara mati so pravili, da so bili za njenih let na Kranjskem še taki ljudje, ki so tako učili in delali, kakor ti. Rekli so jim, da so lutrske vere.«

»Kaj boste segali tako daleč nazaj. Saj so tudi še zdaj taki ljudje na svetu.«

»Pa na Kranjskem ne.«

»Tudi Za drago so.«

»Ti obrekuješ našo vas, dekle! Za drago ga ni.«

Dekli je bilo žal, da se je spustila tako daleč v pogovor s teto. Ta je imela prav. Zadržana ni bilo, da bi tako učil. Teta utegne naposled stakniti njenega učenika. Zato zasučje pogovor.

»Ali naj grem po hlapca, da pride s košem po repo?«

»Pa pojdi, Katrica Lutrova!«

Sneg je šumel pod nogami, čevlji so bili premočeni in Hudobivnikova dekla je urno stopala, gazeč snežene plasti. Mraz je pretresal ude, lica so ji bila bleda, ustnice premrle, vdrte oči pa so plavale za južnim vetrom tja gor proti severu, proti zeleni trati pod Kriško goro . . . Bilo je vetrno.

* * *

Božič je potrkal na duri — ali Hudobivnikova dekla ni šla od hiše. Svečnica je bila pred durmi. Veternikova Mina je še nosila škafe po Zadragi. Ko pa so lastavice prihajale v deželo, ko se je sneg stajal po dolini in so zvončki pa trobentice posípale zeleno trato, tedaj ni bilo več obstanka Za drago.

Kuharjev hlapec Piberc je nenadoma izginil iz vasi. Dejali so, da se je vrnil domov na Polico.

Pa ga ni bilo doma. Po Udnem borštu se je vlačil in hodil s tihotapci. Voglar je bil takrat za župana v Naklem in ga je dal loviti, da bi ga potisnili v vojaško suknjo. Pa ga niso staknili. Čez mejo je vlačil cele cule tobaka in se skrival.

Bil je prvi maj 1719. Jaka je že izvedel, kako je z Mino, in ji je po svojem tovarišu sporočil, naj gre na Veterno.

Mina je zvečer povezala svojo culico. Ko se dan zazna, se ukrade natihoma iz veže in krene za borštom proti domu. Stopala je hitro. Lepo jutro je bilo, cvetice so cvetele po livadah, sadno drevje je dišalo, posuto z belim in rdečim cvetjem, bukve so zelenele, kosi in devetovižniki so se skušali, žvrgoleč in pojoč svoje pesmi po mejah.

Pomlad, sama pomlad in samo življenje!

Le v Mininem srcu ni bilo pomladi. Grenke misli na dom so ji begale dušo, žalne misli na prvo službo so ji grenile predstave in bridek up z neodganljivo slutnjo ji je polnil srce. Stopala je po zeleni stezi, stopala z zaničljivim gnevom na rožice, pa se obračala venomer gor v boršt, da zagleda spet enkrat tiste svetle oči, ki so ji prebodle srce.

»Pri Rožmanovi češnji naj počaka!« Tako ji je sporočil fant s svetlimi očmi. Mina pa se spotakne, zroč v temni gozd.

Ali svetlih oči s črnimi zenicami ni bilo.

Gnev je rasel v njeni duši, sopar je legel na njeno srce. Še enkrat ga je zaželela videti, še enkrat mu povedati vse, kar ji teži srce in razjeda drob.

Ob gozdnem robu se zasučje in gozdna temota jo objame. Nič več ne gleda po zelenih travnikih, ne po njihovih belih rožah, smreka pri smreki jo obdaja, robidovje in trnje se zaganja za njenim krilom, krivi gaber se ji reži nasproti in bela breza sredi temnih jelk jo draži . . . Solnčni žarki so zastali, tem močnejše pa pojo gozdni pevci na zelenih vejah. »Cin-cin« se razleđa, »cici-fuj« se oglašja, naposled se tudi vrana zadere: »vra-a-g!«

»Vrag naj vzame vse!« zakliče Veternikova.

»Ali tudi mene, Mina?«

Deklica se strese, zatrepeče in malo da se ni zgrudila. Culica ji zdrkne raz glavo, ko se ozre — in za sabo ugleda fanta s svetlimi očmi.

»Kako sem se te prestrašila! Pa kakšen si!«

»Kakšen?«

»Tako čuden. Ves drugačen. Druga suknja, druga srajca, drugačen obraz, zažorel, zarastel, samo oči so še tvoje.«

Dekle sede na svojo culo, Jaka poleg nje.

»Mina, pa se pomeniva spet enkrat po dolgem času.«

»Pa se.«

Umazani, slinasti polž je lezel stran po ilovnati stezi in vrana se je drla vrh nizkega topola: vra-a-g!

* * *

Češnja je cvetela sredi brega, sredi hoj in bukev. Močno je cvetela, pa sad je bil droban in pust.

»Ti si vrag v človeški podobi. Vse si mi vzel in zdaj me puščaš.«

»Drži jezik za zobmi, Mina! Drugače ti ga prekoljem.«

»Kaj si mi vse obetal in zdaj me nečeš več poznati. Zašel si med tolovaje. Lep gospodar boš.«

»Molči! Te bodo že doma preživili. Jaz zdaj ne morem biti med ljudmi. Veš, da sem begun in da bi bilo neumno, laziti po vaseh za kruhom.«

»Oh, da te nisem nikoli poznala! Proklet naj bo dan, ko sem te prvokrat videla, proklet bodi studenec na vasi, proklet bodi . . . zapeljivec!«

Tihotapec sune z močno roko deklino, da se je zgrudila na tla . . .

»Jezus, Marija, kaj si storil?«

Vsi ptiči so odleteli z dreves, petje se je čulo le v daljavi, tam izza dupla se je oglašala sova. Veter je popihal čez breg in stresel češnjevo cvetje na Veternikovo Mino . . .

Jaka Piberc se je zasukal in preplašen izginil med smrekami . . .

Kriški župnik Mihael Prešeren pa je napisal v mrliške knjige najprostornejši predal, da je cerkovník ponoči izkopal jamo za pokopališkim zidom in položil vanjo mrtvo truplo Veternikove Mine.

Navsezgodaj je župnik blagoslovil jamo in poškopil truplo. Ni ga bilo pogrebca, le materino srce je prignalo Veternico s hribov. Čepela je na sveži gomili in jokala solze, ki so samo Večnemu Sodniku znane. Mrzel veter jih je brisal, pa ne izbrisal.

